

Практичне заняття 7.
Право на свободу та особисту недоторканість

Джерела:

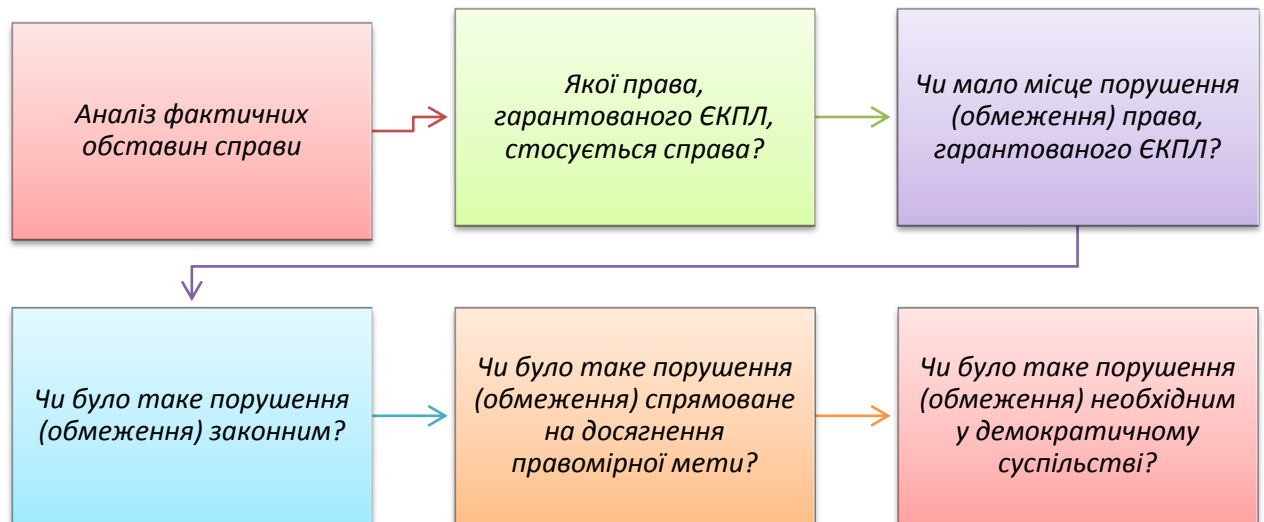
1. [Конституція України](#)
2. [Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод](#)
3. [Загальна декларація прав людини](#)
4. [Міжнародний пакт про громадянські і політичні права](#)
5. [Гуццарді проти Італії](#)
6. [Амуур проти Франції](#)
7. [Рієра Блуме проти Іспанії](#)
8. [Егель та інші проти Нідерландів](#)
9. [Д.Г проти Ірландії](#)
10. [Вітольд Литва проти Польщі](#)
11. [Нільсен проти Данії](#)
12. [Курт проти Туреччини](#)
13. [Штегмюллер проти Австрії](#)
14. [Вемгофф проти Німеччини](#)
15. [Мацнеттер проти Австрії](#)
16. [Летельєр проти Франції](#)
17. [Броуган \(Brogan\) та інші проти Сполученого Королівства](#)
18. [Харченко проти України](#)
19. [Олександр Волков проти України](#)
20. [Бурмич та інші проти України](#)

Теоретичні питання:

1. У чому полягає зміст права на свободу та особисту недоторканість?
2. Які гарантії надає стаття 5 ЄКПЛ?
3. Які підстави обмеження права на свободу та особисту недоторканість?
4. Які права має кожен затриманий?

Практичні завдання:

Для вирішення практичного завдання проаналізуйте нижченаведені кейси за таким алгоритмом:

Кейс 1.

У березні 2003 року очолювана Сполученими Штатами Америки коаліція, у тому числі британські збройні сили, вторглися в Ірак. Основні бойові дії в Іраку були оголошені завершеними у травні 2003 року. Починаючи з цієї дати, Сполучене Королівство набуло статусу окупаційної влади згідно з відповідними положеннями правил, які додаються до Гаазької конвенції 1907 року, і Четвертої Женевської конвенції 1949 року. Була створена Місія Організації Об'єднаних Націй по наданню сприяння Іраку (МООНСІ). У своїй резолюціях 1511 (2003) та 1546 (2004) Рада Безпеки ООН визначила роль МООНСІ, підтвердила свій дозвіл на створення багатонаціональних сил під єдиним командуванням і вирішила «що багатонаціональні сили повинні мати повноваження вживати всіх необхідних заходів для сприяння підтримки безпеки і стабільності в Іраку». Заявник є громадянином Іраку. У жовтні 2004 року він був заарештований за підозрою у причетності до тероризму і в подальшому утримувався понад три роки в слідчому ізоляторі, який контролювався британськими військами, в Басрі (Ірак). Його інтернування було визнано необхідним з міркувань безпеки Іраку. Відомості, які обґрунтовували звинувачення, не було йому повідомлені, і не було порушено кримінальної справи проти нього. Його ув'язнення піддавалося періодичним перевіркам з боку командира багатонаціональної дивізії. У червні 2005 року заявник порушив судово-наглядове провадження у Сполученому Королівстві, оскаржуючи законність свого тривалого ув'язнення і відмову Уряду повернути його до Сполученого Королівства. В результаті справа була розглянута Палатою лордів 17 грудня 2007. Незважаючи на визнання зв'язку дій британських військ в Іраку зі Сполученим Королівством, а не з Організацією Об'єднаних Націй, так як Сполучене Королівство несло відповідальність за інтернування заявника згідно з міжнародним правом, Палата лордів в подальшому встановила, що резолюція 1546 ефективно зобов'язувала/уповноважувала британські війська, які діяли в складі багатонаціональних сил, використовувати інтернування «при необхідності з міркувань безпеки Іраку», і що зобов'язання, передбачені резолюціями Ради Безпеки, мали верховенство над усіма іншими міжнародними зобов'язаннями, навіть тими, що впливали з Європейської конвенції.

Кейс 2

Заявники, громадяни України, Румунії, Греції і Чилі, входили до складу екіпажу торгового судна «Уінер» (Winner), зареєстрованого в Камбоджі. У рамках міжнародного співробітництва у боротьбі з незаконним обігом наркотиків, французькі органи влади отримали повідомлення, що судно могло перевозити велику кількість наркотиків. У дипломатичній ноті від 7 червня 2002 Камбоджа дала свою згоду на вжиття заходів французькою владою. Відповідно, французькі військово-морські сили перехопили судно «Уінер» у відкритому морі біля острова Кабо-Верде і супроводжували до французького порту Брест. Ця процедура зайняла 15 чи 16 днів. Протягом цього часу заявники перебували на судні. По прибутті до французького порту вони постали перед судом у справах свободи і утримання під вартою для взяття їх під варту до початку судового розгляду.

Кейс 3

Заявниця Фатіма Сергеевна Базоркіна, 1938 р.н, є громадянкою Росії і проживає у м. Карабулак, Інгушетія (Росія). Заява до Суду була подана від її імені та від імені її сина Хаджі-Мурата Яндієва, 1975 р.н. Заявниця стверджує, що у серпні 1990 року її син поїхав до м. Грозного (Чечня), і з того часу вона не отримувала від нього жодної звістки. 2 лютого 2000 року у телевізійних новинах у репортажі про захоплення села Алхан-Кала (Єрмолівка) транслювався допит п. Яндієва російським офіцером. Пізніше заявниця отримала копію усього відеозапису, проведеного репортерами НТВ (Російське незалежне телебачення) та CNN. Наприкінці допиту офіцер, який його проводив, наказав „покінчити” та „застрелити” сина п. Базоркіної. Журналіст CNN упізнав в офіцерові генерал-полковника Александра Баранова – командувача військових загонів, які захопили Алхан-Калу. Відразу ж після 2 лютого 2000 року заявниця розпочала пошуки сина у тимчасових слідчих ізоляторах, в'язницях та звертаючись до різних владних установ. У серпні 2000 року п. Базоркіну повідомили, що її син не утримується у жодній із в'язниць на території Росії.

У листопаді 2000 року військовий прокурор прийняв рішення не відкривати кримінальну справу про зникнення п. Яндієва. Місяцем пізніше цей же прокурор заявив, що немає підстав вважати військовослужбовців відповідальними за дії, зафіксовані на відеоплівці. У липні 2001 року прокуратурою Чеченської республіки була порушена кримінальна справа про викрадення п. Яндієва невідомими особами. Пізніше виявилось, що його ім'я було включене у список осіб, зниклих безвісти. У листопаді 2003 року заява п. Базоркіної до Суду була передана Російському Уряду (далі – Уряд). Зважаючи на прийняття Судом її заяви до розгляду, Уряд надіслав Суду копію відповідної кримінальної справи. Під час розслідування було встановлено, що 2 лютого 2000 року п. Яндієв був затриманий в Алхан-Калі. Одразу ж після арешту він був переданий військовослужбовцям Міністерства внутрішніх справ РФ для перевезення його до тимчасового слідчого ізолятора. Але п. Яндієва так і не було доставлено туди, а його подальше місцеперебування є невідомим. Генерал-полковник Баранов був двічі допитаний про події, зафіксовані на відеоплівці. На допиті він стверджував, що наказу про розстріл п. Яндієва він не давав і мав намір лише зупинити агресивну поведінку затриманого. За його словами, військовослужбовці, які були з ним, не були його підлеглими, а тому не могли виконувати його накази. 3 липня 2001 до лютого 2006 року слідство у даній справі поновлювалось 6 разів. На різних стадіях слідства прокурорами вищого рівня було дано

кілька вказівок про розслідування даної кримінальної справи. Особливо слід звернути увагу на рішення від грудня 2003 року. У ньому прокурор, посилаючись на те, що належного розслідування у даній справі не було проведено, наказав визначити, які військові частини Федеральних збройних сил брали участь у спеціальній операції в Алхан-Калі на початку лютого 2000 року, та встановити подальшу долю затриманих осіб.